

วารสาร นาคบุตรปริทรรศน์

Nakkhabut Paritat Journal

ISSN 3027-7779 (Online)

ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2567 Vol. 16 No. 2 May - August 2024

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 1 หมู่ 4 ต.ท่าจั่ว อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช 80280
Research and development institute Nakhon Si Thammarat Rajabhat University 1 Moo 4, Tha Ngio, Mueang, Nakhon Si Thammarat 80280

Received: September 11, 2023

Revised: August 11, 2024

Accepted: August 21, 2024

การพัฒนาหลักสูตรสำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐาน
ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยตง จังหวัดนครศรีธรรมราช

Curriculum Development for Parents to Promote Early Childhood Development by
Community-Based Border Patrol Police Learning Centre, Ban Huay Tong,
Noppitam District, Nakhon Si Thammarat Province

สุพรรณิการ์ ศรีสุวรรณ*

จุฬาลักษณ์ สุตระ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author) E-mail: supunnika_sri@nstru.ac.th

Supunnika Srisuwan *

Julalax sutra

Faculty of Education Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของผู้ปกครอง ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยตง 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรสำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐาน วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา การวิจัยมี 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของผู้ปกครอง จากกลุ่มอาสาสมัครตามกระบวนการจริยธรรมในมนุษย์ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานในระดับปฐมวัย และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ปกครอง 18 คน และแบบสอบถามความคาดหวังของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ผู้ให้ข้อมูล คือ เด็กปฐมวัย 19 คน เก็บข้อมูลโดยการลงพื้นที่จริง วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ระยะที่ 2 ทดลองอบรมเชิงปฏิบัติการการรับมือกับภัยพิบัติเบื้องต้นให้แก่ผู้ปกครองโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐาน โดยมีผู้ปกครองเข้าร่วม 18 คน และคุณครูผู้สอนระดับปฐมวัย 2 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ปกครองมีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย 3 รูปแบบ ตามลำดับ ได้แก่ แบบควบคุม แบบผสมผสาน และแบบลงโทษทางจิตใจ และ 2) หลักสูตรสำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐาน ควรเน้นการส่งเสริมทักษะชีวิตเชิงบวกให้แก่เด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ (1) การตระหนักถึงอันตรายจากภัยพิบัติ (2) การประเมินและการเตรียมรับมือขั้นพื้นฐาน (3) การขอความช่วยเหลือและการเอาตัวรอดเมื่อเกิดภัยพิบัติ (4) การฟื้นฟูสภาพจิตใจหลังจากเกิดภัยพิบัติกับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง

คำสำคัญ: รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู; หลักสูตรสำหรับผู้ปกครอง; เด็กปฐมวัย; ท้องถิ่นเป็นฐาน

Abstract

This research aims to study 1) the parenting style of Ban Huai Tong Border Patrol Police Learning Center, and 2) develop a curriculum for parents to promote early childhood development by the community-based. The research model is part of research and development. The research has two phases: Phase 1 is a study on parenting style from a group of volunteers according to the human ethics process. The method used was a questionnaire on parent and child-rearing at the early childhood level and informal interviews. The informants were 18 parents and the questionnaire was on early childhood children's expectations regarding their parents' upbringing. The informants were 19 early childhood children, who collected data by visiting the area. Data were analyzed by finding the average, and standard deviation and analysis and synthesis of data. Phase 2: Experiment with curriculum workshops to handle disaster for parents by Community Based. 18 parents and 2 early childhood teachers participated in this study. Data were analyzed using content analysis.

The results of the research are as follows: 1) Parents had 3 forms of early childhood care Authoritarian parenting style, Integrated parenting style, and Mental Punishment parenting style, and 2) Curriculum for parents to promote early childhood development using community-based. Emphasis should be placed on promoting positive life skills for early childhood, divided into 4 phases: (1) Awareness of dangers from disasters, (2) Basic assessment and preparation, (3) Asking for help and self-recovery during disaster strikes, and (4) Mental recovery after disaster with parents or guardian.

Keywords: Parenting style; Curriculum for Parents; Early Childhood; Community-Based

บทนำ

แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2564-2570 มุ่งเน้นการให้บริการแก่เด็กปฐมวัย โดยมีเป้าประสงค์สำคัญคือ เด็กปฐมวัยได้รับการดูแล พัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งด้านสุขภาพ การศึกษา และสวัสดิการสังคม เพื่อให้มีพัฒนาการที่รอบด้าน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย และเด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการสำรวจ คัดกรองและวินิจฉัยเพื่อหาภาวะความต้องการพิเศษหรือด้อยโอกาสเพื่อให้สามารถรับบริการด้านต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพ สอดคล้องกับเป้าหมายหลักของการสร้างศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน คือ การช่วยเหลือด้านการศึกษาให้แก่นักเรียนในพื้นที่ห่างไกล จึงเป็นความรับผิดชอบของนักวิชาการที่จะทำหน้าที่ส่งมอบข้อมูลและประสบการณ์ที่ถูกต้องให้แก่คุณครู และผู้ปกครอง สอดคล้องกับ UNESCO & SEAMEO (2019) ที่ได้พัฒนารอบความสามารถของครูปฐมวัยและเพิ่มความเป็นมืออาชีพ ความสามารถที่ครอบคลุมเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ และทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ที่จะสามารถพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปี โดยต้องเป็นการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวมร่วมกับเครือข่ายครอบครัว ผู้ปกครองเพื่อร่วมกันพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเท่าเทียมกัน

ปัญหาด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชาวบ้านในพื้นที่ห่างไกล มักไม่ได้รับการแนะนำหรือชี้แนะทั่วถึง ดังนั้นการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับผู้ปกครองโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐานจึงมีความสำคัญ เพราะสภาพการณ์การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติที่กำลังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และทวีความรุนแรงสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับในอดีตที่ผ่านมา เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย (Department of Environmental Quality Promotion, 2023) โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยตง ต.กรงชิง อ.นบพิตำ จ.นครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นพื้นที่ชนบทห่างไกล และจากการเก็บข้อมูลพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรม จึงขาดความรู้และวิธีการที่ถูกต้องในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่บุตรหลาน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกอบรมผู้ปกครองให้มีความรู้ เกิดความมั่นใจเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่เด็กปฐมวัยต่อไป (Mathayomchan, 2018) สอดคล้องกับ Wattana, Kulpassorn & Sukanya (2018) ที่ได้กล่าวว่าครูและผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกใช้ทักษะชีวิตเพื่อให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต พร้อมทั้งจะนำพาประเทศไปสู่ความเจริญ และสันติสุขต่อไป

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลเชิงลึกจากการร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านการศึกษาปฐมวัย ณ ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยตงตลอด 7 ปีที่ผ่านมา ผสมกับองค์ความรู้ที่ได้ศึกษาเพิ่มเติม พบว่า นอกจากการพัฒนาคุณครูผู้ดูแลเด็ก ผู้วิจัยเห็นควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีการออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมผู้ปกครองโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐานที่มีความสอดคล้องตามหลักพัฒนาการ เพื่อพัฒนาส่งเสริม แก้ปัญหาด้านการดูแลเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความยั่งยืนและมีประโยชน์ต่อเด็กในพื้นที่ห่างไกลอย่างสูงสุด นอกจากนั้นยังเป็นการเพิ่มพูนทักษะในการดำเนินชีวิตให้แก่เด็กในพื้นที่บ้านห้วยตงให้มีแนวทางที่ชัดเจน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการรับมือกับภัยพิบัติ ช่วยป้องกันและลดความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นต่อเด็กปฐมวัยในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของผู้ปกครอง ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยตง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐาน ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยตง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย อาสาสมัครให้ข้อมูลตามกระบวนการจริยธรรมในมนุษย์ ประกอบด้วย ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานอยู่ในระดับชั้นอนุบาล 1-3 จำนวน 18 คน และเด็กปฐมวัย เพศชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 2 - 6 ปี ของศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยตง อ.นบพิตำ จ.นครศรีธรรมราช จำนวน 19 คน

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือวิจัย

แผนดำเนินงานวิจัยประกอบด้วย 2 ระยะ เครื่องมือที่ใช้ระยะที่ 1 คือ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู บุตรหลานในระดับปฐมวัย (รูปแบบมาตรฐานค่า กำหนดให้ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยอ่านคำถามและให้เด็กตอบ เป็นรายบุคคล) แบบบันทึกการการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และแบบสอบถามความคาดหวังของเด็กปฐมวัยที่มี ต่อการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง (รูปแบบมาตรฐานค่า กำหนดให้ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยอ่านคำถามและให้เด็ก ตอบเป็นรายบุคคล) เครื่องมือที่ใช้ระยะที่ 2 คือ แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเป็นรายบุคคล หลักสูตรอบรม เชิงปฏิบัติการสำหรับผู้ปกครองโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐาน (ฉบับร่าง)

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยกำหนดข้อคำถามในแบบสอบถาม ประเด็นสัมภาษณ์ โดยวิธีการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตามหลักการศึกษาปฐมวัยจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบ คุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาปฐมวัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการตอบ ได้ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ผู้เชี่ยวชาญการจัดกิจกรรมนักร้องสื่อสารธรรมชาติสำหรับเด็ก โดยผ่านการกลั่นกรองและได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

กระบวนการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากอาสาสมัคร โดยผู้วิจัยดำเนินการติดต่อครูใหญ่และผู้ปกครองเพื่อชี้แจง รายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ระหว่างทีมวิจัย สถานศึกษา และผู้ปกครอง ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ รวม 5 ขั้นตอน

ระยะที่ 1 มีขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร โดยศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2560 งานวิจัย ตำรา หนังสือ เอกสาร ประกอบการจัดสัมมนาและการอบรมเชิงปฏิบัติการทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อนำองค์ความรู้มาเป็นแนวทางในการศึกษา และออกแบบเครื่องมือวิจัยสำหรับผู้ปกครองโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐาน
2. การศึกษาภาคสนาม การวิจัยครั้งนี้มีความเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย จึงต้องผ่านการรับรองจาก คณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ และใช้เครื่องมือที่ได้รับการอนุมัติ และดำเนินการเก็บข้อมูลจากอาสาสมัคร ที่ยินยอมให้ข้อมูลเท่านั้น โดยใช้กระบวนการสังเกต สอบถาม สัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้อ่าน ข้อคำถามและให้เด็กปฐมวัยบอกคำตอบเป็นรายบุคคล โดยปราศจากการกระตุ้น เสริมแรง หรือการเร่งรัดคำตอบ จากเด็ก ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาสัมภาษณ์ในช่วงเวลาที่เด็กได้รับอิสระจากกิจวัตรประจำวันหลัก เช่น ในช่วงกิจกรรม การเล่นกลางแจ้งและการเล่นตามมุม เพื่อให้เด็กปรับตัวและรู้สึกผ่อนคลาย รวมทั้ง มีการสลับข้อคำถามก่อนหลังใน กรณีที่เด็กไม่สามารถตอบคำถามข้อนั้น ๆ ได้ในทันที

ระยะที่ 2 มีขั้นตอนดังนี้

1. การสังเกต สัมภาษณ์ และสอบถามผู้ปกครองทั้งทางการเป็นรายบุคคล ร่วมกับการสนทนากลุ่ม
2. การทดลองจัดอบรมเชิงปฏิบัติการฝึกอบรมผู้ปกครองเกี่ยวกับการรับมือภัยพิบัติและการปฐมพยาบาล เบื้องต้นโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อศึกษาแนวทางการออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับผู้ปกครอง ของเด็กปฐมวัย

3. การออกแบบและจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐาน ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยตง (ฉบับร่าง) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรในปีที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยการจัดเรียงตามประเด็นที่กำหนด และนำเสนอ โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการเก็บข้อมูล การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการควบคู่กับการสนทนากลุ่ม และสอบถามผู้ปกครองกึ่งทางการ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรสำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐาน ที่เหมาะสมกับบริบทของศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยตง จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของผู้ปกครอง ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยตง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้ปกครองมีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย 3 รูปแบบ ตามลำดับ ได้แก่ แบบควบคุม (ร้อยละ 55.55) แบบผสมผสาน (ร้อยละ 27.78) และแบบลงโทษทางจิตใจ (ร้อยละ 16.67)

1.1 เด็กปฐมวัยต้องการให้ผู้ปกครองสอนและช่วยให้ตนเอง (เด็ก) ทำให้โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ไม่ใช่ผู้ใหญ่อยู่ด้วย ได้แก่ การแต่งกายสวมเสื้อผ้า การเก็บของให้เรียบร้อย การล้างมือก่อนรับประทานอาหาร การสอนให้อ่านออกเขียนได้ การช่วยแม่ล้างจาน การใช้สิ่งของมีคม การแนะนำและบอกเตือนก่อนเกิดอันตราย การช่วยเหลือตนเองเมื่อน้ำท่วม เช่น การว่ายน้ำ การลอยตัว การปีนเชือก

1.2 พฤติกรรมของเด็กที่ได้จากการตอบแบบสอบถามผู้ปกครอง พบว่า เด็กมีการแสดงออกทางพฤติกรรมมากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ เด็กแสดงกิริยาอย่างเหมาะสมเมื่อได้รับสิ่งของจากผู้ใหญ่ ($\bar{X}=3.89$, S.D.=1.26) เด็กสามารถช่วยเหลืองานบ้านได้ทันทีที่มีการร้องขอ ($\bar{X}=3.44$, S.D.=1.35) เด็กใช้คำพูดได้เหมาะสมกับวัย ($\bar{X}=3.44$, S.D.=1.32) เด็กมักใช้จ่ายเงินมากกว่าที่กำหนด หรือมักจะเรียกร้องซื้อของเล่นที่ไม่จำเป็น ($\bar{X}=3.39$, S.D.=1.57) ผู้ปกครองคิดว่าเด็กไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้หากเกิดภัยพิบัติ ($\bar{X}=3.28$, S.D.=1.32) เด็กมักแสดงอารมณ์โกรธ ไม่พอใจ เมื่อเจอกับสถานการณ์ที่ไม่ได้ตั้งใจ ($\bar{X}=3.22$, S.D.=1.23) และเมื่อเด็กช่วยเหลือตนเองไม่ได้จะแสดงอารมณ์หงุดหงิดบ่อยครั้ง ($\bar{X}=2.67$, S.D.=1.35)

1.3 พฤติกรรมที่ผู้ปกครองแสดงออก (ข้อมูลที่สามารถเปิดเผยได้) พบว่า ผู้ปกครองมีเวลาทำกิจกรรมร่วมกับบุตรหลานมากกว่าวันละ 3 ชั่วโมง ($\bar{X}=3.89$, S.D.=1.32) การลงโทษที่มากกว่าการพูดคุยกับบุตรหลานด้วยเหตุผล ($\bar{X}=3.89$, S.D.=0.84) การแสดงอารมณ์ไม่ดีเมื่อบุตรหลานทำการบ้านไม่เรียบร้อย เขียนไม่สวย หรืออ่านไม่ออก ($\bar{X}=3.39$, S.D.=1.57)

1.4 การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง พบว่า กิจกรรมที่ผู้ปกครองทำร่วมกับเด็กแล้วทำให้เด็กมีความสุข รู้สึกสนุกสนาน ได้แก่ เล่นเกม เล่นของเล่น วาดรูป ไปสวนทุเรียน ใส่ปุ๋ย กวาดโคนทุเรียน ปลุกต้นไม้ เล่นฟุตบอล เล่นน้ำในคลอง วิ่งไล่จับกัน ทำอาหาร ปั่นดินน้ำมัน และปั่นจักรยาน กิจกรรมหรือการกระทำที่ผู้ปกครองแสดงออกแล้วทำให้เด็กรู้สึกเสียใจ ไม่สบายใจ หรือรู้สึกโกรธ ได้แก่ ดุด่าเมื่อเขียนหนังสือไม่ได้ พูดเสียงดัง พูดคำหยาบ ตะหวาดตี ตะคอกเสียงดัง เมื่อออกนอกบ้านไม่พาลูกไปด้วย

1.5 ผู้ปกครองส่วนใหญ่เคยได้รับประสบการณ์เป็นผู้ประสบภัย กรณีอุทกภัยและดินโคลนถล่มติดต่อกันมากที่สุด 3 วัน (ร้อยละ 88.89) ผู้ปกครองจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปลูกฝัง/ส่งเสริม วิธีการดูแลบุตรหลานให้ปลอดภัยในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเอาตัวรอดในชีวิตประจำวัน การเอาตัวรอดจากสิ่งรอบข้างและภัยอันตรายจากธรรมชาติ ภัยอันตรายจากคนแปลกหน้า การรู้จักป้องกันตัวเอง ควรสอนให้เด็กรู้ว่าตัวเองต้องทำอะไรเมื่อเกิด

ภัยพิบัติ การฝึกทักษะการว่ายน้ำและการลอยตัวเนื่องจากบ้านอยู่ใกล้น้ำจะได้มีความรู้วิธีการเอาตัวรอดเมื่อเกิดเหตุไม่คาดคิด

2. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐาน ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยตง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

2.1 ผู้ปกครองทุกคน (ร้อยละ 100) ไม่เคยผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้แก่บุตรหลานมาก่อน ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยจำเป็นต้องได้รับการอบรมให้ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีความรู้เฉพาะด้าน (ร้อยละ 94.44) โดยให้ข้อมูลเป็นเหตุผลประกอบ ได้แก่ ทำให้สื่อสารกับเด็กให้เข้าใจง่ายขึ้น จะได้มีความรู้ในด้านการเลี้ยงดูของเด็กในแต่ละวัย การเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยต้องใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ เพราะเด็กอยู่ในช่วงวัยเรียนรู้ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก เมื่อได้ความรู้จะทำให้เข้าใจความต้องการของเด็กที่มีแตกต่างกัน ทำให้สามารถพัฒนาบุตรหลานให้มีความสุขและเก่งขึ้นในทุกด้าน เพื่อให้ทราบวิธีสอนการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมปัจจุบันทำให้เด็กเอาตัวรอดในชีวิตได้ จากข้อมูลข้างต้นทำให้เข้าใจได้ว่า ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญในการอบรมเพื่อการพัฒนาตนเองด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย เพียงแต่ขาดโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม

2.2 ควรเน้นการส่งเสริมทักษะชีวิตเชิงบวกให้แก่เด็กปฐมวัย เนื่องจากผู้ปกครองยังขาดความเข้าใจและขาดทักษะในการสื่อสารเชิงบวกที่สอดคล้องตามหลักการทำงานของสมอง (ร้อยละ 100) และศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยตงอยู่ในพื้นที่ที่เกิดภัยพิบัติขึ้นได้บ่อยครั้ง

2.3 หลักสูตรฝึกอบรมผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐานแบ่งออกเป็น 2 กิจกรรมหลักคือ

1) กิจกรรมสื่อสารให้ถึงใจลูก แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ (1) ระยะเข้าใจตนเอง หมายถึง ระยะการทบทวน ร่วมเรียนรู้และใคร่ครวญความรู้สึกภายในจิตใจที่แท้จริงของตนเอง ผ่านการทำกิจกรรม 3 กิจกรรม ได้แก่ จับคู่สื่อสาร การ์ดความรู้สึก จัดดอกไม้จัดใจ (2) ระยะเปิดใจโอบรับลูก หมายถึง ระยะของการให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละช่วงวัย ควบคู่กับการทำกิจกรรม 4 กิจกรรม ได้แก่ แสงและเงา ระบายสีระบายใจ ฝึมองไม่ตัดสิน บินดินปั้นใจ และการฝึกทักษะการสื่อสารเชิงบวก

2) กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตเชิงบวกให้แก่เด็กปฐมวัยในรูปแบบการให้ความรู้และการอบรมเชิงปฏิบัติการ แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ (1) การตระหนักถึงอันตรายจากภัยพิบัติ (2) การประเมินและการเตรียมรับมือขั้นพื้นฐาน (3) การขอความช่วยเหลือและการเอาตัวรอดเมื่อเกิดภัยพิบัติ (4) การฟื้นฟูสภาพจิตใจหลังจากเกิดภัยพิบัติ

การอภิปรายผล

1. ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยตงมีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย 3 รูปแบบ ตามลำดับ ได้แก่ แบบควบคุม แบบผสมผสาน และแบบลงโทษทางจิตใจ เนื่องจากผู้ปกครองยังขาดความมั่นใจในการเลี้ยงดูจึงมักใช้วิธีการบังคับควบคุมให้เด็กแสดงและไม่แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับ Nangkaset & Khayankit (2020) ที่ได้ศึกษาบทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมความสามารถทางอารมณ์และสังคมแก่เด็กวัยอนุบาลในด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีความหลากหลาย พบว่า ในวันธรรมดาผู้ปกครองมีเวลาเฉลี่ยร่วมกับเด็ก 3 - 4 ชั่วโมง และในวันเสาร์อาทิตย์ 7-8 ชั่วโมง และฝึกทักษะด้านอารมณ์และสังคมแก่เด็กในชีวิตประจำวัน เน้นเรื่องการสอนให้เด็กรู้จัก “ขอโทษ” และ “ขอบคุณ” มากที่สุด ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงบวกที่ผู้ปกครองของศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนควรได้รับการส่งเสริมเพื่อนำไปต่อยอดสู่การเลี้ยงดูบุตรหลานให้มีคุณภาพ ประเด็นความสอดคล้องในเชิงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น คือ ผู้ปกครองมีการจัดเตรียมพื้นที่ให้เด็กเล่น จัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันที่กำหนดไว้ รวมทั้งมีการสื่อสารเชิงบวกในการสนทนาร่วมกับเด็ก และเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจความคิดและอารมณ์ของตนเอง มีเวลาใกล้ชิดกับลูก ทำให้เด็กมีคุณภาพและมีระดับความสามารถอยู่ในเกณฑ์ที่

นำพึงพอใจ (Nangkasem & Khayankit, 2020) เช่นเดียวกับที่ Ponpichai, Uieng, Inyarat & Aungaudchariya (2021) ได้ค้นพบจากงานวิจัยว่า ทักษะคิดต่อพฤติกรรมความรุนแรงทางคำพูด ทักษะคิดต่อพฤติกรรมความรุนแรงต่อร่างกายตนเอง ทักษะคิดต่อพฤติกรรมความรุนแรงด้านการทำลายสิ่งของ และทักษะคิดต่อพฤติกรรมความรุนแรงโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในระดับสูง ดังนั้นเด็ก ๆ ในศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจึงมีพฤติกรรมที่อยู่ในระดับปกติ คือ ยังไม่ก่อเกิดพฤติกรรมความรุนแรงมากนัก ทั้งนี้ ควรมีการให้ความรู้ผู้ปกครองเพื่อรับมือกับความรุนแรงที่มีโอกาสเกิดขึ้นด้วยการส่งเสริมทักษะชีวิตเชิงบวก

2. แนวทางการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐาน ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยตง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ควรมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตเชิงบวกให้แก่เด็กปฐมวัยในรูปแบบการให้ความรู้และการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยคำนึงถึงท้องถิ่นเป็นฐาน และครอบคลุมการฝึกทักษะให้แก่เด็ก 4 ระยะ ได้แก่ (1) การตระหนักถึงอันตรายจากภัยพิบัติ (2) การประเมินและการเตรียมรับมือขั้นพื้นฐาน (3) การขอความช่วยเหลือและการเอาตัวรอดเมื่อเกิดภัยพิบัติ (4) การฟื้นฟูสภาพจิตใจหลังจากเกิดภัยพิบัติ สอดคล้องกับ Department of Environmental Quality Promotion (2023) และ Meesomsarn (2020) ที่ได้รับขอขบข่ายการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 1) ขอบข่ายทักษะ ชีวิตด้านอารมณ์ 2) ขอบข่ายทักษะชีวิตด้านสังคม 3) ขอบข่ายของทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร และ 4) ขอบข่ายทักษะชีวิตด้านการคิด ซึ่งทั้งการสร้างเสริมทักษะชีวิตและการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยนั้นควรให้ความสำคัญกับพัฒนาการตามวัยที่แสดงให้เห็นความสามารถของเด็กในวัยนั้น ๆ (Mathayomchan, 2018) เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญของทักษะชีวิต นับเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับสถานการณ์อันตรายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม เด็กจึงควรได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตที่ครอบคลุม 4 ระยะ ประกอบด้วย (1) การตระหนักถึงอันตรายจากภัยพิบัติ (2) การประเมินและการเตรียมรับมือขั้นพื้นฐาน (3) การขอความช่วยเหลือและการเอาตัวรอดเมื่อเกิดภัยพิบัติ (4) การฟื้นฟูสภาพจิตใจหลังจากเกิดภัยพิบัติ โดยการอบรมผู้ปกครองให้สามารถถ่ายทอดทักษะในแต่ละด้านด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตเชิงบวกให้แก่เด็กปฐมวัย เน้นการปฏิบัติจริง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาและต่อยอดหลักสูตรฝึกอบรมผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตเชิงบวกโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐานสำหรับเด็กปฐมวัยในพื้นที่ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั่วทุกภาคในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่เด็กไทยในพื้นที่ห่างไกล

2. ควรศึกษาพัฒนาการและทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยกลุ่มที่ได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ปกครองที่ผ่านการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมผู้ปกครองโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐานในครั้งนี้ เพื่อพัฒนาและหาแนวทางในการต่อยอดประเด็นต่าง ๆ ให้ครอบคลุมและครบถ้วนทุกด้าน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ปีงบประมาณ 2565 และข้อมูลจากโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐาน ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยตง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

References

- Chatmontree, J., Sangwichitr, C., Renuros, C. & Jullabut, W. (2020). The Correlation between Parenting Patterns and the Development of Preschoolers Aged 2-4 years in Lampang Municipality, Lampang Province. *Journal of Health Sciences Scholarship*, 7(1), 102-116. (in Thai)
- Department of Environmental Quality Promotion, Ministry of Natural Resources and Environment. (2023). *Integration manual Knowledge about climate change in the educational curriculum*. Bangkok: Climate Change Cooperation Promotion Division. Department of Environmental Quality Promotion, Ministry of Natural Resources and Environment.
- Mathayomchan, S. (2018). *Educational management and curriculum for early childhood children*. Nonthaburi: Department of Education Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)
- Meesomsarn, K. (2020). Life skills for early childhood. In *Course teaching documents; Development life skills for early childhood (Unit 2)*. Nonthaburi: Department of Education Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)
- Nangkasem, N. & Khayankit, S. (2020). A study of Parents' Roles in Supporting Emotional and Social Competence of Preschoolers in Meesook International School Bangkok. *Journal of Early Childhood Education Management*, 2(1), 1-11. (in Thai)
- Patchara, P. (2018). Enhancing the Safety Skills for Preschoolers. *Journal Of Humanities And Social Sciences Surin Rajabhat University*, 20(2), 323-338. (in Thai)
- Ponpichai, W., Uieng, J., Inyarat, J. & Aungaudchariya, A. (2021). *Parenting Style, Attitude towards Violence Behavior, and Violent Behavior among Adolescents in Mueang District, Trang Province*. The 12th Hatyai National and International Conference, Retrieved 2022, January 2, from [https://www.hu.ac.th/conference/conference 2021.pdf](https://www.hu.ac.th/conference/conference%2021.pdf) (in Thai)
- Sukadaecha, R. (2020). Child-rearing of Thai families: A systematic integrated literature reviews. *Journal of Nursing Science & Health*, 43(1), 1-9. (in Thai)
- UNESCO & SEAMEO. (2019). *Pursuing Quality in Early Learning Vol. 1*. United Nations Education, Scientific and Cultural Organization.
- Wattana, N., Kulpassorn, T. & Sukanya, S. (2018). Life Skills of young learners in Thailand 4.0. *Journal of Education and Social Development*, 13(1), 7-18. (in Thai)

ผู้เขียน

อาจารย์สุพรรณิการ์ ศรีสุวรรณ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมะเข่ จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

E-mail: supunnika_sri@nstru.ac.th

อาจารย์จุฬาลักษณ์ สุตระ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมะเข่ จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

E-mail: julalax_sut@nstru.ac.th

